

— E S S A Y —

*Met regeneratieve landbouw kunnen
we het leven centraal stellen*

Internemen pur sang

Het leven op Aarde vertoont al 3,8 miljard jaar dezelfde beginselen. Toch denken wij als mensen dat we het beter weten en dat we de natuurlijke wereld mogen domineren. Hoe kunnen we onze vermeende hoofdrol als soort opgeven en vanuit verbinding met al het leven handelen? Deze boeren wijzen de weg.

TEKST NADINE MAARHUIS | BEELD LAURA NIJENHUIS

Veel inheemse gemeenschappen leven in wederkerigheid samen met de Aarde. Ze zien haar als de moeder der moeder die ecosystemen, mensen, dieren, planten en microben samenbrengt. En alles is met elkaar verbonden. Vanuit dit holistische perspectief van inter-zijn is zorgen voor de natuur de enige logische stap, omdat we er deel van uitmaken.

In het westen zijn we dit volledig kwijtgeraakt. Ons wereldbeeld is zodanig losgezongen van de realiteit van het leven dat we zijn gaan geloven dat we boven de natuur staan, en dat het in ons belang is om haar uit te buiten. Zo hebben we het gevoel 'slim' bezig te zijn als we met monoculturen, pesticiden en kunstmest letterlijk en figuurlijk al het leven uit de bodem persen. Of als we onszelf nog een bos toe-eigenen in ruil voor beton. Want als we het anders zouden doen, zo is de illusie, dan hebben we daar onszelf mee.

Terwijl: als we ons welzijn willen waarborgen, moeten we de mens juist minder centraal stellen. Wanneer niet-mensen floreren, doen wij dat namelijk ook. En dus is het zaak dat we

van het wereldpodium afklimmen en leren om als toeschouwer de wijsheden van de natuur te observeren. Om ons met hernieuwde inzichten vervolgens als licht- en geluidstechnici in dienst te stellen van het hoofdoptreden: de ecologie.

AGROBOSBOUW

Regeneratieve boeren kunnen dit als geen ander. In plaats van zelf te bedenken hoe ze hun boerderij het beste kunnen runnen, volgen ze de natuur in alles wat ze doen. "Het is alsof je een dialoog aangaat met de ecosystemen om je heen", weet Felipe Villela. Met zijn bedrijf reNature zet hij op de meest ontboste plekken ter wereld regeneratieve boerderijen op, bijvoorbeeld door gebruik te maken van agrobosbouw. "Vaak vragen mensen me wat het risico is van investeren in regeneratie. Ik draai de vraag graag om: Wat is het risico als we het níet doen?"

Op een agrobosbouw-boerderij wordt het reilen en zeilen van een gewoon bos nagebootst. Zo is de bodem altijd bedekt, waardoor de vruchtbare top laag niet uitdroogt of wegspoelt,

Het team van reNature met oprichter Felipe Villela: "Dialogo met de ecosystemen om je heen."

maar aangroeit. Wilde dieren en insecten worden gezien als welkome onderdelen die het ecosysteem in balans houden en gewassen die elkaar versterken staan naast elkaar. Dit alles zorgt voor een gigantische opbrengst: voor natuur, dier én mens. Felipe: "De bodem in agrobosbouwssystemen kan gemiddeld 20 tot 36 ton koolstof per hectare per jaar opslaan, terwijl conventionele monoculturen slechts 4 tot 8 ton opvangen. En doordat de grond gezonder is, kan die meer monden voeden."

VEERKRACHT

"Ik sta nog iedere dag versteld van de snelheid van regeneratie. Toen we anderhalf jaar geleden begonnen was ons veld levenloos. Inmiddels struikel ik over de dassensporen en is het gras op sommige plekken twee meter hoog", vertelt regeneratief boer Anne van Leeuwen. Met hun klimaatpositieve eieren en regeneratieve groenten herstellen Anne en haar partner Ricardo Cano op boerderij Bodemzicht vijf hectaren landbouwgrond: "Het leeft hier, dat voel je aan alles."

Voedsel produceren terwijl je leven creëert werkt alleen als we ons op een compleet andere manier tot niet-mensen leren verhouden, weet Anne. "We moeten weer in relatie komen: met onszelf en de plek waar we boeren, maar vooral ook met de dieren, planten en microben die allemaal cruci-

aal zijn voor het ecosysteem." In de praktijk betekent dit volgens Anne bijvoorbeeld dat je erkent dat het bodemleven een betere boer is dan jij: "Jouw rol als boer is daarmee niet om gewassen te verzorgen, maar om je in dienst te stellen van het bodemleven, om dát te verzorgen. Zodat de schimmels, bacteriën en wormen kunnen doen waar zij het beste in zijn: gezonde gewassen produceren."

Dat het leven voeden je ook als mens voedt, weet Daan van Diepen van Wilder Land als geen ander. Aan de randen van weilanden zaait hij stroken inheemse kruiden en bloemen in, om daar vervolgens oer-Hollandse regeneratieve kruidenthee

**"KLIM VAN HET WERELDPODIUM AF EN LEER
OM ALS TOESCHOUWER DE WIJSHEDEN VAN
DE NATUUR TE OBSERVEREN"**

Anne van Leeuwen en Ricardo Cano: “Het leeft hier, dat voel je aan alles.”

van te maken. “Al na een paar maanden zie je de bijen, bloemen, vlinders, konijnen en groepen vogels terugkomen”, vertelt Daan. “Er zit zoveel kennis in de natuur over hoe we dingen het beste kunnen aanpakken. Als je je daarin verdiept en die principes in een businessmodel giet, kun je een wezenlijk verschil maken. Dat geeft ongelooflijk veel energie, ik wil het de rest van mijn leven blijven doen.”

VAN BEWUSTZIJN NAAR ACTIE

Of je nu boer bent of niet, iedereen kan bijdragen aan een economie waarin het welzijn van al het leven centraal staat. Bijvoorbeeld zo:

- Een inkoppertje: steun regeneratieve boeren door je boodschappen bij hen te doen. Zo eet je de wereld waarin je wilt leven
- Maak er een gewoonte van om niet alleen van de natuur te nemen, maar ook terug te geven. Bedank de bijen bijvoorbeeld voor alles wat ze voor ons doen door je tuin vol te zetten met bijvriendelijke bloemen en kruiden, zoals korenbloem, dille en koriander. Geschikte biologische zaden vind je onder andere bij The Pollinators
- Ga het gesprek aan over regeneratie. Duurzame maatregelen zoals minder uitstoten of minder afval creëren lossen de kern van de problemen niet op. Het is tijd dat we de stap maken naar bio-centrisch denken en doen. En dat begint bij een constructieve dialoog, bijvoorbeeld met investeerders en CEO’s
- Vraag je bij iedere keuze die je als persoon, bedrijf en financiële instelling maakt af: wat zijn de consequenties hiervan voor mensen én niet-mensen, zoals wilde dieren, bossen en rivieren? Iedere keer als je dit perspectief adopteert, draag je bij aan een economie waarin ecologische gelijkheid de norm is. ■

NADINE MAARHUIS: “IEDEREEN KAN BIJDRAGEN AAN EEN ECONOMIE WAARIN HET WELZIJN VAN AL HET LEVEN CENTRAAL STAAT.”

NADINE MAARHUIS

Nadine Maarhuis is journalist, schrijver, videograaf, afgestudeerd socioloog en hoofdredacteur van MaatschapWij. De afgelopen vijf jaar vertelde ze de verhalen van honderden ecologische helden, betekenisvolle ondernemers en maatschappij vernieuwers. Haar favoriete thema’s: het herstellen van ecosystemen, ‘alternatieve’ woonvormen, regeneratieve voeding, de welzijnseconomie en het (her) ontdekken van onze connectie met elkaar en Moeder Aarde. Haar artikelen en video’s zijn onder andere gepubliceerd door MaatschapWij, BrightVibes en Follow the Money. Samen met Kees Klomp schreef ze het boek *Pioniers van de nieuwe welvaart*.